

Capitolul I. Aspecte prealabile

Secțiunea 1. Fazele și etapele procesului civil

Procesul civil constituie activitatea desfășurată de către instanță, părți, organe de executare și alte persoane sau organe care participă la înfăptuirea de către instanțele judecătorești a justiției în pricinile civile, în vederea realizării sau a stabilirii drepturilor și a intereselor civile deduse judecății și executării silite a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii, conform procedurii prevăzute de lege^[1].

Procesul civil parcurge două faze:

1. *faza judecății (cognitio)*, care, la rândul său, cuprinde:

a) *judecata în primă instanță*, în cadrul căreia întâlnim 4 etape:

1. *etapa scrisă* – care debutează cu depunerea cererii de chemare în judecată de către reclamant, fiind urmată de verificarea și regularizarea acesteia de către instanță, depunerea întâmpinării și/sau a cererii reconvenționale de către pârât, răspunsul la întâmpinare al reclamantului și/sau întâmpinarea formulată de către reclamantul-pârât la cererea reconvențională a pârâtului-reclamant. Cu alte cuvinte, în această etapă, părțile iau reciproc cunoștință despre pretențiile și apărările lor, dar și despre mijloacele de probă pe care intenționează să le administreze^[2]. Etapa scrisă se încheie odată cu depunerea de către reclamant a răspunsului la întâmpinarea pârâtului (sau la expirarea termenului pentru depunerea acestuia, în situația în care acesta nu este depus) și fixarea de către instanță a primului termen de judecată;

2. *etapa cercetării procesului*, în cadrul căreia se îndeplinesc, în condițiile legii, acte de procedură la cererea părților sau din oficiu de către instanța investită cu soluționarea cauzei în vederea pregătirii dezbaterii în fond a

^[1] V.M. CIOBANU, T.C. BRICIU, C.C. DINU, *Drept procesual civil. Drept execuțional civil. Arbitraj. Drept notarial – Curs de bază pentru licență și masterat, seminare și teste*, Ed. Național, 2013, p. 39.

^[2] G. BOROI, M. STANCU, *Drept procesual civil*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 330.

procesului. Astfel, potrivit art. 237 alin. (2) C. proc. civ., în etapa cercetării procesului instanța:

- va rezolva excepțiile ce se invocă ori pe care le poate ridica din oficiu;
- va examina cererile de intervenție formulate de părți sau de terțe persoane, în condițiile legii;

- va examina fiecare pretenție și apărare în parte, pe baza cererii de chemare în judecată, a întâmpinării, a răspunsului la întâmpinare și a explicațiilor părților, dacă este cazul;

- va constata care dintre pretenții sunt recunoscute și care sunt contestate;

- la cerere, va dispune, în condițiile legii, măsuri asigurătorii, măsuri pentru asigurarea dovezilor ori pentru constatarea unei situații de fapt, în cazul în care aceste măsuri nu au fost luate, în tot sau în parte, potrivit art. 203 C. proc. civ.;

- va lua act de renunțarea reclamantului, de achiesarea pârâtului sau de tranzacția părților;

- va încuviința probele solicitate de părți, pe care le găsește concludente, precum și pe cele pe care, din oficiu, le consideră necesare pentru judecarea procesului și le va administra în condițiile legii;

- va decide în legătură cu orice alte cereri care se pot formula la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate;

- va dispune ca părțile să prezinte dovada efectuării verificărilor în registrele de evidență ori publicitate prevăzute de Codul civil sau de legi speciale;

- va îndeplini orice alt act de procedură necesar soluționării cauzei, inclusiv verificări în registrele prevăzute de legi speciale.

3. *etapa dezbaterilor*, în cadrul căreia sunt discutate, în fața instanței de judecată, împrejurările de fapt și temeiurile de drept invocate de părți în cererile lor sau, după caz, ridicate de către instanță din oficiu, fiecare dintre părți susținându-și cererile și apărările formulate în proces; această etapă marchează momentul final al contradictorialității, după închiderea dezbaterilor urmând deliberarea și pronunțarea hotărârii; etapa dezbaterilor se încheie în momentul în care președintele completului de judecată consideră că au fost lămurite toate împrejurările de fapt și temeiurile de drept ale cauzei;

4. *etapa deliberării și a pronunțării hotărârii* constituie ultima etapă a fazei judecătii; deliberarea are loc în secret, la aceasta luând parte doar

membrii completului de judecată care au participat la dezbaterile în fond; cât privește pronunțarea hotărârii, ca regulă, ea are loc în ședință publică, la locul unde s-au desfășurat dezbaterile, de către președinte sau de către un judecător, membru al completului de judecată, care va citi minuta, indicând și calea de atac ce poate fi folosită împotriva hotărârii; ca excepție, dispozițiile art. 396 alin. (2) C. proc. civ. permit ca, în cazul în care instanța amână pronunțarea hotărârii, președintele, odată cu anunțarea termenului la care a fost aceasta amânată, poate stabili că pronunțarea hotărârii se va face prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței.

Nu este însă necesar ca judecata să parcurgă toate cele patru etape, întrucât pe parcursul judecării pot interveni anumite incidente de natură a elimina una sau mai multe dintre aceste etape. Astfel, reclamantul poate renunța la judecata cererii de chemare în judecată sau la dreptul dedus judecării și, prin urmare, etapa dezbaterilor în fond nu va mai exista, aceeași fiind situația în cazul în care intervine suspendarea judecării fără a fi urmată de o cerere de reluare a judecării, operând sancțiunea perimării. De asemenea, părțile pot înțelege să stingă litigiul prin intermediul unei tranzacții, fără a mai exista în acest din urmă caz etapa deliberării;

b) *judecata în căile de atac*, care poate parcurge judecata în calea de atac ordinară (apelul) și, în condițiile prevăzute de lege, judecata în căile extraordinare de atac (recursul, contestația în anulare și revizuirea). Cu toate acestea, judecata în căile de atac poate lipsi atunci când partea interesată nu exercită calea de atac prevăzută de lege pentru hotărârea pronunțată.

Judecata, ca fază a procesului civil, poate lipsi atunci când creditorul deține un titlu împotriva debitorului, titlu căruia legea îi conferă putere executorie, astfel încât nu se mai impune parcurgerea fazei judecării. Astfel, spre exemplu, potrivit dispozițiilor art. 638 alin. (1) C. proc. civ., „sunt, de asemenea, titluri executorii și pot fi puse în executare silită: 1. încheierile și procesele-verbale întocmite de executorii judecătorești care, potrivit legii, constituie titluri executorii; 2. înscrisurile autentice, în cazurile prevăzute de lege; 3. titlurile executorii notariale emise în condițiile prevăzute de lege; 4. titlurile de credit sau alte înscrisuri cărora legea le recunoaște putere executorie”;

II. *faza executării silite (cognitio)* intervine atunci când debitorul nu-și execută de bunăvoie obligația statuată în titlul executoriu. Desigur, și această fază poate lipsi atunci când debitorul își execută de bunăvoie obligația, creditorul nemaifiind nevoit a se adresa organelor competente pentru valorificarea drepturilor sale constatate prin titlul executoriu^[1].

Prin urmare, deși de cele mai multe ori procesul civil parcurge ambele faze (atât judecata, cât și executarea silită), sunt situații în care faza judecătii sau cea a executării silite lipsește.

Secțiunea a 2-a. Procedura prealabilă sesizării instanței de judecată

În majoritatea litigiilor civile, instanța de judecată este sesizată de către reclamant prin depunerea cererii de chemare în judecată, aceasta fiind singura condiție cerută de legiutor pentru investirea instanței. Cu toate acestea, există anumite litigii în care legiutorul impune ca reclamantul, anterior sesizării instanței cu cererea de chemare în judecată, să urmeze o procedură prealabilă.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 193 alin. (1) C. proc. civ., „sesizarea instanței se poate face numai după îndeplinirea unei proceduri prealabile, dacă legea prevede în mod expres aceasta”, dovada îndeplinirii procedurii prealabile anexându-se cererii de chemare în judecată.

În acest sens, *în materia contenciosului administrativ*, prevederile art. 7 alin. (1) din Legea nr. 554/2004^[2] dispun că „înainte de a se adresa instanței de contencios administrativ competente, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim printr-un act administrativ unilateral trebuie să solicite autorității publice emitente sau autorității ierarhic superioare, dacă aceasta există, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia”. Totodată, este îndreptățită să introducă plângere prealabilă și persoana vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim, printr-un

[1] M. DINU, R. STANCIU, *Executarea silită în noul Cod de procedură civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 3.

[2] Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ (M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004).

act administrativ cu caracter individual, adresat altui subiect de drept, din momentul în care a luat cunoștință, pe orice cale, de existența acestuia^[1] [art. 7 alin. (3), coroborat cu art. 7 alin. (7) din Legea nr. 554/2004].

Există însă și anumite proceduri speciale care impun, în sarcina reclamantului, anterior sesizării instanței de judecată, parcurgerea unei proceduri prealabile. Astfel, în *materia ordonanței de plată*, „creditorul îi va comunica debitorului, prin intermediul executorului judecătoresc sau prin scrisoare recomandată, cu conținut declarat și confirmare de primire, o somație, prin care îi va pune în vedere să plătească suma datorată în termen de 15 zile de la primirea acesteia” [art. 1015 alin. (1) C. proc. civ.], iar, în ipoteza în care debitorul nu se conformează acestei obligații de plată în termenul statuat prin somație, creditorul poate introduce cererea privind ordonanța de plată la instanța competentă pentru judecarea fondului cauzei în primă instanță (art. 1016 C. proc. civ.). De asemenea, în *materia procedurii speciale a evacuării din imobilele folosite sau ocupate fără drept*, art. 1038 alin. (1) C. proc. civ., impune locatorului care dorește să intre în posesia imobilului obligația de a notifica locatarul în scris, prin intermediul executorului judecătoresc, punându-i în vedere să elibereze și să-i predea liber imobilul, în termen de cel mult 30 de zile de la data comunicării notificării. Atunci când dreptul locatarului de a folosi un imobil s-a stins ca urmare a încetării locațiunii prin expirarea termenului, prin acțiunea locatorului, prin neplata chiriei sau a arenzii, precum și din orice altă cauză și locatorul dorește să intre în posesia imobilului, acesta va notifica locatarul, în scris, prin intermediul executorului judecătoresc, punându-i în vedere să elibereze și să-i predea liber imobilul, în termen de cel mult 30 de zile de la data comunicării notificării, pentru situațiile în care dreptul locatarului de a folosi

^[1] Anterior pronunțării Curții Constituționale asupra neconstituționalității dispozițiilor art. 7 alin. (7) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, legiuitorul impunea un termen de prescripție de maximum 6 luni de la data emiterii actului în care persoana vătămată într-un drept al său putea formula plângere împotriva acestuia. Astfel, prin Decizia C.C. nr. 797/2007: „Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 7 alin. (7) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 și a constatat că textul de lege este neconstituțional în măsura în care termenul de 6 luni de la data emiterii actului se aplică plângerii prealabile formulate de persoana vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim, printr-un act administrativ cu caracter individual, adresat altui subiect de drept”.

un imobil s-a stins ca urmare a încetării locațiunii prin expirarea termenului, prin acțiunea locatorului, prin neplata chiriei sau a arenzii, precum și din orice altă cauză. Atunci când locațiunea este pe durată determinată, notificarea de evacuare a imobilului trebuie făcută cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea termenului, dacă prin lege nu se prevede altfel [art. 1038 alin. (3) C. proc. civ.]. Pentru oricare dintre situațiile de mai sus, locatarul are posibilitatea de a renunța la notificare prin act scris cuprinzând recunoașterea dreptului locatorului de a recurge imediat la procedura evacuării, dacă locațiunea încetează din orice motive, iar dreptul locatarului este socotit stins [art. 1038 alin. (4) C. proc. civ.]. În ceea ce privește situația ocupantului, atunci când proprietarul imobilului dorește să îl evacueze pe acesta, după ce dreptul de a ocupa imobilul a încetat, proprietarul va notifica în scris ocupantul, punându-i în vedere să elibereze imobilul pe care îl ocupă fără niciun drept, în termen de 5 zile de la comunicarea notificării (art. 1039 C. proc. civ.).

§1. Invocarea lipsei procedurii prealabile

Neîndeplinirea procedurii prealabile anterior sesizării instanței de judecată poate fi invocată prin intermediul excepției de inadmisibilitate, de către pârât, prin întâmpinare, sub sancțiunea decăderii, consecința fiind aceea a respingerii cererii de chemare în judecată ca inadmisibilă. *Excepția inadmisibilității* este o excepție de fond (întrucât vizează neîndeplinirea unei condiții de exercitare a acțiunii civile), relativă (poate fi invocată doar de către pârât prin întâmpinare) și peremptorie/dirimantă (având în vedere că, în caz de admitere, stinge procesul). Soluția de respingere a cererii de chemare în judecată ca inadmisibilă nu are autoritate de lucru judecat pe fondul dreptului, astfel încât reclamantul, după îndeplinirea procedurii prealabile, poate reitera cererea de chemare în judecată.

§2. Procedura prealabilă în cazul cererilor având ca obiect dezbaterea procedurii succesoriale

În cazul cererilor adresate instanței având ca obiect *dezbaterea procedurii succesoriale*, dispozițiile art. 193 alin. (3) C. proc. civ. impun respectivei cereri de chemare în judecată să-i fie atașată *încheierea emisă de notarul*

public cu privire la verificarea evidențelor succesoriale. Scopul instituirii acestei obligații în sarcina reclamantului în cazul cererilor având ca obiect dezbaterea succesorală este acela de a evita pronunțarea de către instanță a unei hotărâri judecătorești prin care să dea dezlegare aceluiași aspecte, în același sens sau în sens contrar, deja constatate de notarul public, în situația în care succesiunea a fost dezbătută anterior în fața acestuia.

În ceea ce privește această procedură din fața notarului public, dispozițiile art. 331 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995^[1] prevăd că, la sesizarea notarului public cu o astfel de cerere, solicitantul trebuie să facă dovada certificatului de deces, a calității sale de succesibil sau de persoană îndreptățită și să anexeze o copie a cererii de chemare în judecată, purtând mențiunea că a fost sau nu depusă. Considerăm că această dispoziție nu trebuie interpretată restrictiv, în sensul că notarul public nu ar trebui să respingă cererea de verificare a evidențelor succesoriale pe considerentul că o cerere de chemare în judecată nu a fost depusă la instanță, întrucât, potrivit prevederilor art. 193 alin. (3) C. proc. civ., „la sesizarea instanței cu dezbaterea procedurii succesoriale, reclamantul va depune o încheiere emisă de notarul public cu privire la verificarea evidențelor succesoriale prevăzute de Codul civil”, ceea ce înseamnă că partea va anexa cererii de chemare în judecată încheierea emisă de notarul public privind verificarea evidențelor succesoriale, iar în vederea obținerii acesteia, reclamantul va putea depune notarului public doar un proiect de cerere de chemare în judecată. Notarului public îi incumbă obligația de a elibera, în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, o încheiere cu privire la rezultatul verificărilor efectuate în Registrul de evidență a procedurilor succesoriale ținut de Cameră, precum și în registrele naționale notariale.

Dacă, în cazul neîndeplinirii procedurii prealabile atunci când legea prevede o astfel de procedură, excepția inadmisibilității poate fi invocată doar de către pârât, în situația în care cererii de chemare în judecată nu i se anexează încheierea emisă de notarul public cu privire la verificarea evidențelor succesoriale, excepția inadmisibilității poate fi *invocată atât de către pârât* prin întâmpinare sau, când aceasta nu este obligatorie, până la

[1] Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995 a fost aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 2333/C/2013 (M. Of. nr. 479 din 1 august 2013).

primul termen la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, *cât și de către instanță din oficiu*, excepția fiind de ordine publică.

În ceea ce privește invocarea din oficiu de către instanță a neîndeplinirii procedurii prealabile, se pune problema de a ști dacă instanța poate pune în vedere reclamantului în procedura de regularizare să facă dovada îndeplinirii acestei proceduri, sub sancțiunea anulării cererii. Considerăm că răspunsul nu poate fi decât negativ^[1], având în vedere faptul că dispozițiile art. 200 alin. (1) C. proc. civ. prevăd expres: „completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza verifică, de îndată, dacă cererea de chemare în judecată (...) îndeplinește cerințele prevăzute la art. 194-197”; or, prevederile referitoare la procedura prealabilă sunt reglementate de art. 193 C. proc. civ. Altfel spus, instanța are obligația de a invoca pe parcursul judecării cauzei în primă instanță excepția inadmisibilității cererii de chemare în judecată atunci când constată lipsa încheierii notarului public. În raport de modul de redactare a prevederilor art. 193 alin. (3) teza ultimă C. proc. civ., „neîndeplinirea procedurii prealabile *va fi invocată* de către instanță, din oficiu”, considerăm că invocarea excepției constituie o obligație pentru instanță, iar nu o facultate. Desigur, în ipoteza în care nu ar fi invocată, codul nu prevede nicio sancțiune pentru instanță. Din punctul de vedere al momentului procesual până la care poate fi invocată, pârâtul poate invoca excepția prin întâmpinare, iar când aceasta nu este obligatorie, până la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, sub sancțiunea decăderii, în timp ce instanța o va invoca oricând pe parcursul judecării în primă instanță^[2].

[1] A se vedea, în același sens, G. BOROI, M. STANCU, *op. cit.*, p. 341.

[2] *Idem*, p. 334; în sens contrar, M. TĂBĂRCĂ, *Drept procesual civil*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 24 – potrivit autoarei, lipsa îndeplinirii procedurii prealabile poate fi invocată de către instanță la primul termen de judecată în fața primei instanțe, în condițiile art. 178 alin. (3) C. proc. civ.

Capitolul al II-lea. Cererea de chemare în judecată. Întâmpinarea. Cererea reconvențională

Secțiunea 1. Cererea de chemare în judecată

Cererea de chemare în judecată reprezintă actul de procedură prin care reclamantul sesizează instanța de judecată, moment de la care dreptul pretins de reclamant devine unul litigios. Cererea de chemare în judecată constituie una dintre formele concrete de manifestare a acțiunii civile^[1], respectiv cea prin care reclamantul deduce instanței spre soluționare o pretenție. Având în vedere aceste aspecte, cererea de chemare în judecată *nu trebuie confundată cu acțiunea civilă*, aceasta din urmă reprezentând *ansamblul mijloacelor procesuale* prevăzute de lege pentru protecția dreptului subiectiv pretins de către una dintre părți sau a unei alte situații juridice, precum și pentru a asigura apărarea părților în proces, între cele două existând o relație de la gen (acțiunea civilă) la specie (cererea de chemare în judecată).

Necesitatea formulării cererii de chemare în judecată este dată de faptul că nicio persoană, chiar vătămată într-un drept al său, nu își poate face singură dreptate, unicul organ abilitat de lege în acest sens fiind instanța de judecată. În acest sens, inclusiv art. 126 alin. (1) din Constituție prevede în mod expres faptul că „justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege”. Învestirea instanței de judecată prin cererea de chemare în judecată constituie și o aplicabilitate a principiului disponibilității, instanța neputându-se sesiza din oficiu decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

§1. Cuprinsul cererii de chemare în judecată

Sediul materiei cererii de chemare în judecată îl reprezintă dispozițiile art. 194-204 C. proc. civ., coroborate cu cele ale art. 148-152 C. proc. civ.

[1] Alte forme de manifestare a acțiunii civile sunt cererea reconvențională, cererile de intervenție ale terților în procesul civil, exercitarea căilor de atac, punerea în executare a hotărârilor etc.

Potrivit dispozițiilor art. 194 C. proc. civ., cererea de chemare în judecată va cuprinde:

1. numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoane juridice, denumirea și sediul lor. De asemenea, cererea va cuprinde și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului, precum și ale pârâtului, dacă părțile posedă ori li s-au atribuit aceste elemente de identificare potrivit legii, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ. sunt aplicabile, prin urmare, dacă este cazul, se menționează și adresa electronică sau coordonatele care au fost indicate în acest scop de părți, precum numărul de telefon, numărul de fax ori altele asemenea. Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul.

În ceea ce privește *persoanele fizice*, legea instituie pentru reclamant obligația de a indica în cuprinsul cererii:

– numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților – din modul de redactare al art. 194 lit. a) C. proc. civ. rezultă că cererea îndeplinește condițiile legale dacă este indicată doar reședința părții, nu și domiciliul acesteia, având în vedere că ceea ce interesează este ca partea să fie încunoștințată despre existența procesului, fiind fără relevanță din punct de vedere procesual domiciliul legal al părții;

– codul numeric personal al părților; cu privire la reclamant, el are obligația de a indica CNP-ul său, însă, în ceea ce privește CNP-ul pârâtului, acesta va fi indicat doar în măsura în care este cunoscut de către reclamant; importanța cunoașterii și a indicării CNP-ului prezintă relevanță în situațiile în care domiciliul uneia dintre părți este necunoscut, iar instanța va putea dispune efectuarea verificărilor în bazele de date electronice, găsirea domiciliului uneia dintre părți realizându-se în baza CNP-ului acesteia;

– adresa electronică sau coordonatele care au fost indicate în acest scop de părți, precum numărul de telefon, numărul de fax ori altele asemenea, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant.

În ceea ce privește situația în care una dintre părți este *persoană juridică*, cererea va cuprinde:

– denumirea și sediul social;

– codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului, precum și ale părâtului, dacă părțile posedă ori li s-au atribuit aceste elemente de identificare potrivit legii, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant;

– adresa electronică sau coordonatele care au fost indicate în acest scop de părți, precum numărul de telefon, numărul de fax ori altele asemenea, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant.

Atât în cazul persoanelor fizice, cât și în cazul persoanelor juridice, dacă acestea și-au ales un domiciliu la care urmează a fi comunicate toate actele de procedură, este necesar a se indica și *persoana însărcinată cu primirea corespondenței*. Dacă partea doar a indicat domiciliul procesual ales fără a menționa persoana care primește corespondența, comunicările vor fi făcute părții la domiciliul/sediul său sau, după caz, la locul prevăzut pentru citare în condițiile art. 155, respectiv art. 156 C. proc. civ., procedura de citare fiind legal îndeplinită la aceste adrese;

2. numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar în cazul reprezentării prin avocat, numele, prenumele acestuia și sediul profesional.

În ceea ce privește reprezentarea părților în procesul civil, aceasta se poate face prin mandatar avocat sau, după caz, mandatar neavocat. În cazul avocatului, acesta va anexa cererii de chemare în judecată *împuternicirea avocațială*, eliberată în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat^[1]. Împuternicirea poate viza doar redactarea cererii de chemare în judecată, doar reprezentarea și asistarea în fața instanței de judecată sau atât redactarea și depunerea cererii, cât și reprezentarea. Dacă avocatul nu anexează cererii de chemare în judecată împuternicirea sa, deși el este cel care a semnat cererea în numele părții, instanța îi va pune în vedere, în temeiul art. 200 alin. (3) C. proc. civ., ca, în termen de 10 zile de la comunicarea adresei, să facă această dovadă, sub sancțiunea anulării cererii. Cu toate acestea, în căile de atac, legiuitorul permite avocatului, chiar și fără mandat, să exercite în numele părții acele drepturi pe care aceasta le-ar putea pierde dacă nu sunt exercitate. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 87 alin. (2) C. proc. civ., „avocatul care

[1] Republicată în M. Of. nr. 98 din 7 februarie 2011.

a reprezentat sau a asistat partea la judecarea procesului poate face, chiar fără mandat, orice acte pentru păstrarea drepturilor supuse unui termen și care s-ar pierde prin neexercitarea lor la timp și poate, de asemenea, să introducă orice cale de atac împotriva hotărârii pronunțate. În aceste cazuri, toate actele de procedură se vor îndeplini numai față de parte. Susținerea căii de atac se poate face numai în temeiul unei noi împuterniciri”.

Dovada calității de mandatar a părții va fi anexată cererii de chemare în judecată. Din punctul de vedere al modalităților prin care se poate invoca *lipsa dovezii calității de reprezentant*, aceasta poate avea loc în etapa scrisă, în procedura regularizării, atunci când instanța constată că mandatarul care a formulat cererea de chemare în judecată nu face dovada calității sale, situație în care instanța va pune în vedere reclamantului, printr-o adresă, ca, în termen de 10 zile de primirea acesteia, să facă dovada calității sale, sub *sanctiunea anulării cererii*, în condițiile art. 200 alin. (1) C. proc. civ. Dacă reclamantul se conformează acestei obligații, judecata va continua, în măsura în care cererea de chemare în judecată îndeplinește celelalte condiții prevăzute de lege, urmând a fi comunicată părâtului; în caz contrar, instanța va dispune anularea cererii, cu posibilitatea pentru reclamant de a formula *cerere de reexaminare* împotriva încheierii de anulare, în termen de 15 zile de la comunicarea încheierii. Dacă mandatarul avocatului a făcut dovada calității sale pentru etapa scrisă, însă nu o face și pentru cercetarea procesului sau pentru dezbateri, ori nu a făcut dovada calității nici pentru etapa scrisă, însă instanța nu a observat acest aspect, mijlocul de invocare este *excepția lipsei dovezii calității de reprezentant*, excepție de procedură, absolută, mixtă, care poate fi invocată de instanță sau de oricare dintre părți până la închiderea dezbaterilor în fața primei instanțe.

Deși excepție absolută, excepția lipsei dovezii calității de reprezentant din fața primei instanțe nu poate fi invocată pentru prima dată în fața instanței de apel, soluția fiind aceeași și în situația în care excepția ar fi incidentă în fața instanței de apel, aceasta neputând fi invocată direct în recurs. Cu toate acestea, dacă ar fi invocată pentru prima dată în apel sau în recurs, soluția va fi de respingere a excepției ca inadmisibilă.

O situație aparte în ceea ce privește calitatea de reprezentant întâlnim în litigiile în care o parte are calitatea de profesionist și este reprezentată de *administratorul căruia i-a expirat mandatul*. Pentru această ipoteză, se pune întrebarea dacă acest administrator mai poate semna actele de pro-